

Exercici 3

[2 punts]

Llegiu el text següent i responeu a les qüestions que us plantegem a continuació.

Capítol 7: L'art de la por

Per a qualsevol que acariciï la idea que existeix una bondat espiritual inherent en els artistes de gran talent, l'època de Stalin i Hitler significa una gran desillusió. El compositor no solament van fracassar a l'hora d'alçar-se unànimement en contra del totalitarisme, sinó que molts d'ells van donar-li activament la benvinguda. En la batalla campal capitalista dels anys vint, s'havien enfrontat a la cultura de masses amb l'ajuda de les tecnologies, que van introduir una nova aristocràcia d'estrelles de cinema, de músics *pop* i de celebritats sense experiència. Després d'haver depès durant tant de temps de l'Església, les classes més acomodades i l'alta burgesia, els compositors, de cop i volta, es van veure submergits en l'«edat del jazz» sense suports clars. I alguns van començar a somniar amb un cavaller polític d'armadura resplendent que vingués aviat a socórrer-los.

Els dictadors van representar a la perfecció aquest paper. Stalin i Hitler estrafeien el paper dels antics monarques amants de l'art, i els brindaven el patronatge de l'Estat centralitzat. Però aquests homes eren d'una espècie diferent. Procedents dels marges socials, es creien perfectes encarnacions de la voluntat i del gust populars. I a la vegada es veien a si mateixos com a artistes intel·lectuals, membres d'una avantguarda artística. Experts a jugar amb les debilitats de la ment creadora, amb una mà oferien la seducció del poder i amb l'altra, la por de la destrucció, l'un rere l'altre, els artistes es posaven en fila.

Desembullar les relacions dels compositors amb el totalitarisme constitueix un exercici ben complicat. Durant molt de temps, els estudis sobre Xostakóvitx versaven sobre el tema de si va ser un compositor «oficial» que va produir propaganda per encàrrec o si va ser un dissident secret que xifrava missatges antiestalinistes en les seves partitures. De la mateixa manera, tothom s'ha preguntat si Prokófiev es va alinear a gratient amb l'estètica estalinista a fi de promoure la seva carrera o si va tornar a la Unió Soviètica en un estat d'ingenuïtat inconscient. S'han plantejat també qüestions semblants amb el comportament tèrbol i poc heroic de **Richard Strauss** durant el període nazi, però en tots els casos es tracta de preguntes equivocades. Les categories de blanc o negre no tenen cap sentit en el regne de les ombres d'una dictadura. Aquests compositors no van ser ni sants ni dimonis; van ser actors defectuosos damunt d'un escenari inclinat. En uns versos addicionals per a *La balada de Mack Navalla*, **Bertolt Brecht** va escriure: «Hi ha qui habita en la foscor, hi ha qui habita en la llum.» Però la majoria no habita enlloc, i Xostakóvitx va saber parlar en nom d'aquesta majoria.

Traducció feta a partir del text de

Alex Ross. *El ruido eterno: Escuchar al siglo xx a través de su música*. Barcelona: Seix Barral, 2010

1. Segons l'opinió de l'autor,

[0,5 punts]

- a) la nova cultura de masses significava un alliberament per als compositors i la possibilitat d'escapar finalment del domini de les classes poderoses.
- b) Stalin i Hitler representaven per als compositors els principals enemics contra els quals havien de combatre.
- c) l'Església, l'aristocràcia i l'alta burgesia continuaven sent per als compositors els únics mecenes de la música.
- d) els compositors se sentien insegurs davant els nous valors introduïts a causa de l'ascensió de la nova cultura de masses.

2. Què diferencia, segons l'autor, el tipus de mecenatge artístic dels nous dictadors respecte del mecenatge tradicional, exercit per les classes socials més poderoses?

[0,5 punts]

3. La tesi defensada per Bertold Brecht en la citació del darrer paràgraf és la mateixa que sosté l'autor del text que heu llegit, en relació amb el compromís polític dels compositors? Exposeu en un comentari breu i concís l'opinió d'Alex Ross sobre aquesta qüestió.

[1 punt]